

De Jonge: Nu en nooit geen vaccinatieplicht

rd rd.nl/artikel/934758-de-jonge-nu-en-nooit-geen-vaccinatieplicht

Jakko Gunst en Addy de Jong

7 juli 2021 13:57

beeld ANP
5 foto's

Een vaccinatieplicht? „Nu niet en nooit niet”, zegt demissionair zorgminister Hugo de Jonge gedicteerd. Wel doet hij graag een appel op alle groepen waarin de vaccinatiebereidheid achterblijft, en dus ook op gemoedsbezwaarden: „Houd je keus nog eens tegen het licht.”

„Bemoedigend.” Dat is het eerste woord dat bij De Jonge opkomt als hij de cijfers over de vaccinatiegraad in de Biblebelt onder ogen krijgt. „De aanname dat de reformatorische gezindte het vaccin massaal zou weigeren, blijkt niet te kloppen. In veruit de meeste Biblebeltgemeenten wordt behoorlijk geprikt.”

Meteen volgt een kanttekening: „Maar we zijn er nog niet.”

Kort voor het vraaggesprek publiceerde het RIVM de meest actuele gegevens over de vaccinatiegraad. Zeker ten aanzien van de 65-plussers zijn die gunstig te noemen. Op tien gemeenten na haalde tenminste 85 procent van de burgers uit deze leeftijdscategorie overall een eerste prik. Van de tien gemeenten die dit percentage nog niet behaalden, liggen er acht op de Biblebelt. In zes daarvan ligt de vaccinatiegraad al tussen de 75 en de 84 procent. Staphorst (60-74 procent) blijft achter, evenals Urk (40-59 procent).

U bent voorzichtig optimistisch, maar maant ook tot voorzichtigheid. In welk opzicht precies?

„Om ons voldoende te wapenen tegen een vierde golf, met als mogelijk gevolg opnieuw veel ziekenhuisopnames, is het niet alleen van belang dat de gemiddelde vaccinatiegraad zo hoog mogelijk is. Minstens zo cruciaal is ook de homogeniteit daarvan. Concreet houdt dat in dat de vaccinatiegraad ook in alle subgroepen van de bevolking hoog moet zijn, om te voorkomen dat we straks weer naar paardenmiddelen zoals een lockdown moeten grijpen. Dat wil niemand meer. Als je zo naar de cijfers kijkt, zie je dat er zowel bij mensen met een lage sociaal-economische positie als bij bevindelijk-gereformeerden, hoewel de vaccinatiegraad daar al heel behoorlijk is, toch nog een inhaalslag nodig is.”

Hoe denkt u die te gaan bewerkstelligen?

„Om te beginnen vergt dat een begrenzing van waar je als overheid wel en niet over gaat. Neem de gewetensbezwaren van reformatorische christenen. Op theologisch terrein heeft de overheid geen rol. Ik kan als minister wel een persoonlijk appel doen op alle gemoedsbezwaarden: Zet je theologische bezwaren tegen vaccinatie nog eens op een rij. Valt vaccineren echt niet te rijmen met Gods voorzienigheid? Wat zou God in dezen van ons verwachten? Kun je op basis van de Bijbel niet ook zeggen: het is God Zelf Die in die vaccins heeft willen voorzien? En: die goede gave uit Zijn hand is iets om dankbaar voor te zijn?

Verder zit aan die discussie één aspect dat het best ingewikkeld maakt. Een vaccin neem je namelijk niet alleen ter bescherming van je eigen gezondheid, ook voor die van elkaar. Naar mijn overtuiging zijn we ook op aarde om elkaar te helpen en te beschermen. Je laten vaccineren is één van de manieren waarmee je dat bij uitstek kunt doen.

Of ik de gewetensbezwaren van mensen respecteert? Voluit ja! Je bent vrij om keuzes te maken in het leven. Daar sta ik voor, maar vrijheid gaat altijd samen met verantwoordelijkheid. En verantwoordelijkheid houdt niet alleen in dat je instaat voor jezelf, maar ook voor de mensen die aan je zorgen zijn toevertrouwd. Daarom behoud ik me wel het recht voor om aan elke groep waarin de vaccinatiebereidheid nog wat achterblijft te vragen: Alsjeblieft, houd je voornemen om je niet te laten vaccineren nog eens tegen het licht.”

Een deel van de reformatorische achterban wijst vaccinatie niet principieel af, maar is behoedzaam uit ergernis over de bijna goddelijke status die aan het vaccin wordt toegeschreven.

„Of je dat ergernis gevend vindt of niet, hangt wat mij betreft sterk af van de onderbouwing. Ik wil absoluut niet uitstralen: Mensen, prikken maar, en laat dan alle gevaarlijke mutanten maar komen. Zeker niet. Wel heeft het mij altijd gefascineerd hoe de dichter van Psalm 8 over de mens uitroept: „Maar Gij hebt hem bijna goddelijk gemaakt.” Eerst is het: „Wat is de mens, dat Gij aan hem gedenkt?” En dan daarna zo'n verrassende uitroep. Dat roept de vraag op: Wat is dan dat goddelijke in de mens? Uiteindelijk is dat, denk ik, de scheppingskracht die in mensen zit. Dingen tot stand kunnen brengen,

kunnen maken. En in het geval van een vaccin: iets wat ons beschermt tegen leed. Zo bekeken is zo'n middel iets heel bijzonders. Je zou zelfs kunnen zeggen: het is een invulling van de voorzienigheid in plaats van dat het ermee in strijd zou zijn."

U heeft nu vooral uiteengezet waar de overheid niet over gaat. Welke stappen worden er als het aan u ligt wel gezet?

„We weten dat diverse organisaties uit de reformatorische zuil informatieve bijeenkomsten beleggen voor hun achterban. Daarin komen vooral feitelijke vragen aan bod, zoals bijvoorbeeld: hoe veilig is het vaccin? Kan het überhaupt wel veilig zijn als het zo snel is ontwikkeld? Klopt het dat vaccinatie kan leiden tot onvruchtbaarheid? We waarderen het enorm als bijvoorbeeld de NPV of de RMU ons de mogelijkheid bieden mee te denken met de opzet van dergelijke avonden. Zo stelde de NPV ons in staat mee te lezen met de medische paragraaf van hun overigens fantastische vaccinatiebrochure. Dat waarderen we enorm. En op RMU-bijeenkomsten komt het geregeld voor dat bijvoorbeeld een GGD-arts wordt uitgenodigd om te spreken. Ook dat is een prima zaak. Het helpt te voorkomen dat misinformatie achteraf het argument blijkt te zijn waardoor mensen van vaccinatie afzagen. Dat zou ontzettend jammer zijn.

Ik hecht eraan te benadrukken dat ik de gemoedsbezwaarden niet ken als mensen die de ernst van het virus bagatelliseren, de maatregelen die we daartegen nemen uit alle macht betwisten en de middelen die we inzetten om die maatregelen weer zo snel mogelijk achter ons te laten, verdacht maken. Wel vind ik het zorgelijk als een deel van hen de argumenten van de antivax-beweging tot de hunne zou maken. Dat lijkt mij niet verstandig. Gewetensbezwaren moeten gewetensbezwaren blijven. Het is aan de overheid om daar respectvol mee om te gaan."

Op aandringen van de Kamer heeft u meermaals beklemtoond dat u tegen een vaccinatieplicht bent; direct of indirect. Op grond van welke overtuiging keert u zich daar eigenlijk zo faliekant tegen?

„Dat is vanwege de integriteit van het menselijk lichaam. Die is grondwettelijk vastgelegd. Ik vind het moeilijk om daaraan te tornen. En dat wil ik ook niet. In de wet hebben we bewust ingebouwd dat er drie opties zijn die mensen toegang bieden tot evenementen. Naast een vaccinatiebewijs zijn dat een negatieve uitslag van een coronatest en een bewijs dat je van een al doorgemaakte besmetting bent hersteld. Degene die controleert, ziet niet waarom de Corona Check App een groen vinkje geeft. Er is dus geen indirecte vaccinatieplicht om toegang te krijgen en ook geen verplichting om te bewijzen dat je bent gevaccineerd."

Acht u het denkbaar dat er onder een nieuw kabinet alsnog stemmen opgaan voor een vaccinatieplicht?

„Er is nu een breed gedragen draagvlak en begrip voor gewetensbezwaarden. Stel dat het virus komend najaar toch blijft rondgaan in een aantal gemeenten op de Biblebelt. Dan belanden er twee groepen op de ic: niet-gevaccineerden én mensen bij wie de prik geen voldoende immuunrespons heeft opgewekt. Die laatste groep zal niets kwalijk worden

genomen, die eerste wel. Als de hartoperatie van jouw moeder moet worden uitgesteld omdat er mensen in de ziekenhuizen terecht kwamen die wel de keuze hadden om zich te laten vaccineren, maar daar geen gebruik van maakten, ja dan leidt dat onherroepelijk tot spanningen. Die kunnen altijd politiek worden vertaald. Daarbij blijf ik overigens diepgaand van mening dat zo'n plicht alleen maar averechts zal werken. Ik zal dus altijd aan de kant blijven staan van mensen die zeggen: Geen vaccinatieplicht. Nu niet en nooit niet. Maar het appel zal ik blijven doen: Vaccinatie is een daad van naastenliefde.”

Gerelateerd nieuws

Politiek 16 februari 2021 11:12

De Jonge: Geen vrije vaccinkeuze voor gemoedsbezwaarden

De zorgminister ziet niets in een vaccinkeuze voor mensen die zich liever niet willen laten prikken met een coronavaccin waar uit foetaal afkomstige cellijnen voor zijn gebruikt.